

СИТУАТИВНІ ЗАВДАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

1. У справі «Олександр Волков проти України» (Oleksandr Volkov v. Ukraine) від 9 січня 2013 року, заява № 21722/11, ЄСПЛ зауважує, що «процесуальні норми створюються для забезпечення належного відправлення правосуддя та дотримання принципу юридичної визначеності...».

Розкрийте сутність принципу юридичної визначеності.

2. До ЄСПЛ із заявою звернувся громадянин України Іван Карпенко (заява № 45397/13), який відбуває довічне ув'язнення з 2004 року. Посилаючись на статтю 3 (заборона катування) і статтю 13 (право на ефективний засіб юридичного захисту) у поєднанні зі статтею 3, статтею 8 (право на повагу до приватного життя) і пунктом 1 статті 6 (право на справедливий суд) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. заявник скаржився на постійну заборону спілкуватися з іншими ув'язненими, а також на відсутність ефективного засобу правового захисту.

У своєму рішенні від 16 грудня 2021 року по даній справі ЄСПЛ визнав, що заборона на спілкування заявника з іншими ув'язненими з урахуванням згаданих аспектів є нелюдським і таким, що принижує гідність, поводженням. Відповідно, було порушено статтю 3 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. у якій зазначено: «Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

Охарактеризуйте наведену у ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. норму права та розкрийте теоретичну конструкцію її структури.

3. На який принцип організації та діяльності державного апарату вказує таке конституційне положення: «...єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» (ст.5 Конституції України від 28.06.1996 р.)

4. У справі «Бондаренко та інші проти України» (Заява № 42664/21 та 10 інших заяв) заявники скаржилися на надмірну тривалість кримінальних проваджень та відсутність у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту. У своєму рішенні від 20 липня 2023 року по даній справі ЄСПЛ повторює, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватися у контексті обставин справи та з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявників і відповідних органів державної влади, а також важливість предмету спору для заявників (див., серед інших джерел, рішення у справах «Пелісьє та Сассі проти Франції» [ВП] (Pélissier and Sassi v. France) [GC], заява № 25444/94, пункт 67, ЄСПЛ 1999-II та «Фрідлендер проти Франції» [ВП] (Frydlender v. France) [GC], заява № 30979/96, пункт 43, ЄСПЛ 2000- VII). Також

посилаючись на свої рішення у справах «Нечай проти України» (Nechay v. Ukraine), заява № 15360/10, від 01 липня 2021 року) та «Бевз проти України» (Bevz v. Ukraine), заява № 7307/05, пункт 52, від 18 червня 2009 року) ЄСПЛ вбачає порушення пункту 1 статті 6 та статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. у зв'язку з надмірною тривалістю кримінальних проваджень та відсутністю у національному законодавстві ефективного засобу юридичного захисту.

Вкажіть джерела права на які посилається у своєму рішенні ЄСПЛ у процесі розгляду справи «Бондаренко та інші проти України». Вкажіть, чи є судовий прецедент джерелом національного права України? Обґрунтуйте свою відповідь.

5. Визначте, проявом яких функцій держави є наступні види діяльності:

- а) діяльність держави з розвитку низки загальноосвітніх установ;
- б) участь держави у військово-політичних союзах та блоках;
- в) прийняття Верховною Радою Закону України «Про Національну поліцію»;
- г) участь Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;
- д) робота Центральної виборчої комісії з підготовки та проведення виборів Президента України.

6. У справі «Багієва проти України» (заява № 41085/05) громадянка України пані Тетяна Григорівна Багієва стверджувала, що обшук її квартири становив порушення її права на повагу до свого житла. В свою чергу Уряд України доводив, що втручання здійснювалося відповідно до процесуального порядку, встановленого законом, і мало на меті легітимне попередження злочину, та за обставин справи було необхідним.

Вивчивши усі обставини справи ЄСПЛ, у своєму рішенні від 28 квітня 2016 року по справі «Багієва проти України» (заява № 41085/05), констатував порушення статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року.

Вкажіть суб'єктів правовідносин, що мали місце в процесі розгляду даної справи в ЄСПЛ. Здійсніть видову характеристику суб'єктів права.

7. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року передбачає:

1. Кожна людина має право на повагу до її особистого і сімейного життя, житла і таємниці листування.

2. Держава не може втручатися у здійснення цього права інакше ніж згідно із законом та у випадках, необхідних в демократичному суспільстві в інтересах національної і громадської безпеки або економічного добробуту країни, з метою запобігання заворушенням і злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей».

Розкрийте теоретичну конструкцію структури статті нормативно-правового акту, що у розглядається у даній справі.

8. Проаналізуйте ситуації та визначте, в яких випадках настає юридична відповідальність. Визначте її вид.

- a) Іванов С. за підробленими ним документами отримав у банку велику суму грошей;
- b) Сидоренко В. образив свого дядька під час сімейної лайки;
- c) Назарко П. своєчасно не виконала зазначену в контракті роботу;
- d) Галинчак Б. не з'явилася на щорічну зустріч випускників школи;
- e) Павлов П. спізнився на роботу на 60 хвилин.

9. У статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. у якій зазначено: «1. Право кожної людини на життя захищається законом. Жодна людина не може бути умисне позбавлена життя інакше ніж на виконання вироку суду, винесеного після визнання її винною у вчиненні злочину, за який законом передбачено таке покарання. 2. Позбавлення життя не розглядається як порушення цієї статті, якщо воно є наслідком виключно необхідного застосування сили: а) при захисті будь-якої людини від незаконного насильства; б) при здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою; с) у діях, законно вчинених з метою придушення бунту або заколоту».

Розкрийте теоретичну конструкцію структури статті розглядаємого міжнародно-правового акту. Здійсніть співвідношення понять «норма права» та «стаття».

10.3 наведеного переліку оберіть спеціалізовані норми права та охарактеризуйте їх:

- a) п. 1 ст. 28 Конституції України «Кожен має право на повагу до його гідності»;
- b) ст. 1 Конституції України «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава»;
- c) ст. 64 Конституції України «Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України»;
- d) ст. 9 Кодекс України про адміністративні правопорушення «Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність».

11. **Визначте, яку дію нормативно-правових актів у часі, встановлює така норма права:** «Правила Цивільного кодексу України про позовну давність застосовується до позовів, строк, пред'явлення яких, встановлений законодавством, що діяло раніше, не вплив до набрання чинності цим Законом»

12. Стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950р. встановлює: Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню».

Охарактеризуйте наведену у ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. норму права та розкрийте теоретичну конструкцію її структури.

13. **Знайдіть і охарактеризуйте всі структурні елементи правовідносин в таких ситуаціях:**

- а) Іванов і Петров уклали договір купівлі-продажу квартири;
- б) Сидоров І.І. в стані алкогольного сп'яніння скоїв наїзд на пішохода Петренка О.О., завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень на автомобілі, що належить громадянину Іванову І.І.

14. **З наведеного переліку оберіть юридичні факти-дії та юридичні факти-події:** а) вступ до академії на навчання; б) досягнення повноліття; в) смерть людини; г) землетрус; д) купівля автотранспорту; е) повінь.

15. **В якій частині правозастосовного акта розміщується зазначений текст?** «... при таких обставинах суд вважає, що вина підсудного громадянина «С» у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченому ч.1 ст. 185 КК України, повністю доведена».

16. З метою притягнення уповноваженими державними органами громадянина «С» до юридичної відповідальності було встановлено факт вчинення ним правопорушення, що передбачене ч. 1 ст. 130 КУпАП. Після цих дій правопорушник сплатив штраф, розмір якого він самостійно визначив, прочитавши санкцію цієї норми.

Назвіть підстави притягнення до юридичної відповідальності та визначте, яка з них відсутня у цій фабулі?

17. **Із запропонованих варіантів відповідей оберіть ті, що характеризують англійське право:** тісне переплетіння філософії, релігії та юриспруденції; суддя виступає суто суб'єктом правозастосування; процесуальні норми мають первинне значення у порівнянні з нормами матеріального права; домінування юридичних обов'язків особи над її правами та свободами.

18. Стаття 12 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. встановлює: «Чоловіки та жінки, які досягли шлюбного віку, мають право на одруження і створення сім'ї згідно з національними законами, які регулюють

здійснення цього права».

Охарактеризуйте наведену у ст. 12 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. норму права та розкрийте теоретичну конструкцію її структури.

19. Із запропонованих варіантів відповідей оберіть ті, що є дотриманням норм права:

- a) надання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані;
- b) не порушення пасажиром літака заборони щодо перевезення вибухонебезпечних речовин;
- c) реалізація права громадян вільно обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

20. Стаття 111 Конституції України встановлює: «Президент України може бути усунений з поста Верховною Радою України в порядку імпічменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину».

Назвіть структурні елементи норми права у цій статті.

21. З'ясуйте, ознаки яких теорій виникнення держави можна знайти у наведених нижче положеннях чинної Конституції України:

Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здійсненого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення, дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя, піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України, прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та майбутніми поколіннями, керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, приймає цю Конституцію – Основний Закон України.

22. Визначте, проявом яких функцій держави є наступні види діяльності:

- a) діяльність держави з розвитку низки загальноосвітніх установ;
- b) участь держави у військово-політичних союзах та блоках;
- c) прийняття Верховною Радою Закону України «Про Національну поліцію»;
- d) участь Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;
- e) робота Центральної виборчої комісії з підготовки та проведення виборів Президента України.

23. У відповідях, під якими буквами правильно названо правила набрання чинності нормативними указами Президента України, якщо

термін не зазначено в указі:

- a) з моменту прийняття;
- b) з моменту реєстрації у відповідних органах юстиції;
- c) з дня офіційного оприлюднення;
- d) через 10 днів з дня офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено указом, але не раніше дня опублікування.

24. Робітник заводу С. Ковальчук звернувся до директора підприємства із заявою про надання йому матеріальної допомоги. Директор на цій заяві наклав резолюцію «Надати матеріальну допомогу».

Які частини правозастосовного акту зазначені в наведеному прикладі, назвіть їх кількість.

25. Громадянин В. Леоненко звернувся до поліції з повідомленням про те, що С. Морозюк умовляв його викрасти велосипед у сусідки останнього, але він відмовився. В. Леоненко вимагав визнати С. Морозюка підбурювачем відповідно до ч.4 ст. 27 КК України (Підбурювачем є особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину).

Які способи тлумачення має використати поліцейський у такому випадку?

26. Із наведеного переліку оберіть юридичні факти-дії та юридичні факти-події:

- a) вступ до академії на навчання;
- b) досягнення повноліття;
- c) смерть людини;
- d) землетрус;
- e) купівля автотранспорту;
- f) повінь.

27. Які, на Вашу думку, із перерахованих нижче ситуацій відносяться до маргінальної поведінки:

- a) особа робить спробу затримати крадія і доставити його у відділ поліції;
- b) особа не порушує правила дорожнього руху в незалежності від наявності на дорозі патрульних поліцейських;
- c) особа разом з іншими переходить на заборонений сигнал світлофора;
- d) особа не порушує правил дорожнього руху лише тому, що боїться великого розміру штрафних санкцій.

28. Згідно рішень ЄСПЛ (зокрема, Креанге проти Румунії (23.02.2012 р.); Медведєв та інші проти Франції (29.03.2010 р.) та ін.) особливо важливим

визнається дотримання загального принципу правової визначеності.

На підставі характерних рис романо-германської правової сім'ї поясніть, у чому полягає зміст цього принципу і чому саме даний принцип є важливим для правових систем романо-германського права.

29. *Із наведеного переліку оберіть вимоги правильного застосування норм права:* принциповість, законність, аргументованість, обґрунтованість, результативність, доцільність, відповідність, справедливість, гуманність, практичність.

30. Опишіть правову систему будь-якої країни Європейського континенту (на власний вибір) за основними критеріями характеристики (історичний генезис, структура права, форми права).